

Sygn. akt III AUa 2204/13

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 czerwca 2014 r.

Sąd Apelacyjny - III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Gdańsku

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Lucyna Ramlo
Sędziowie:	SSA Bożena Grubba SSA Grażyna Horbulewicz (spr.)
Protokolant:	sekr.sądowy Wioletta Blach

po rozpoznaniu w dniu 24 czerwca 2014 r. w Gdańsku

sprawy J. K.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

o odsetki

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

od wyroku Sądu Okręgowego w Gdańsku VIII Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 2 lipca 2013 r., sygn. akt VIII U 397/13

I. zmienia zaskarżony wyrok w pkt 1 o tyle, że przyznaje wnioskodawczyni J. K. prawo do wypłaty odsetek ustawowych od poszczególnych rat świadczenia należnego K. K. (1) poczynając od 11 czerwca 2010 r. do 2 października 2011 r. i od wypłaconego J. K. świadczenia za okres od 7 grudnia 2011 r. do 7 stycznia 2013 r. oddalając odwołanie w pozostałej części;

II. oddala apelację w pozostałym zakresie.

Sygn. akt III AUa 2204/13

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 21 grudnia 2012 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. przyznał J. K. niezrealizowane świadczenie emerytalne za okres od 22 maja 2010 r. do 31 października 2011 r. w kwocie 31.677,42 zł po zmarłym w dniu 2 października 2011 r. K. K. (1).

W odwołaniu od powyższej decyzji wnioskodawczyni wniosła o jej zmianę i przyznanie prawa do odsetek ustawowych od wypłaconego z wyrównaniem świadczenia emerytalnego za cały ustawowy okres.

W odpowiedzi na odwołanie pozwany wniósł o jego oddalenie.

Wyrokiem z dnia 2 lipca 2013 r. Sąd Okręgowy w Gdańsku VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych zmienił zaskarżoną decyzję i przyznał J. K. prawo do odsetek od niezrealizowanego świadczenia od dnia 22 maja 2010 r. do dnia 6 stycznia 2013 r., i zasądził od pozwanego na rzecz wnioskodawczyni kwotę 60 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego. Uzasadniając swoje stanowisko Sąd wskazał, iż K. K. (1), urodzony (...), w dniu 30 kwietnia 2010 r. złożył w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. wniosek o przyznanie prawa do emerytury.

Decyzją z dnia 10 czerwca 2010 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. odmówił ubezpieczonemu prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym z tytułu pracy w szczególnych warunkach. Do okresów pracy w szczególnych warunkach organ rentowy nie uwzględnił okresów zatrudnienia ubezpieczonego za pośrednictwem (...) Ltd u armatora zagranicznego od 13 stycznia do 7 września 1992 r. i od 14 października do 27 grudnia 1994 r.

Na skutek wniesionego przez ubezpieczonego odwołania Sąd Okręgowy prawomocnym wyrokiem z dnia 6 lipca 2011 r. zmienił zaskarżoną decyzję i przyznał wnioskodawcy prawo do emerytury od dnia 22 maja 2010 r.

Sąd Apelacyjny wyrokiem z dnia 31 maja 2012 r. oddalił apelację organu rentowego od wyroku Sądu Okręgowego.

W toku postępowania odwoławczego w dniu (...)r. ubezpieczony K. K. (2) zmarł, w jego zaś miejsce do sprawy wstąpiła na prawach strony następcą prawnym - spadkobierczyni J. K..

Wyrok Sądu Apelacyjnego z dnia 31 maja 2012 r. wpłynął do pozwanego w dniu 12 lipca 2012 r. Pozwany w dniu 31 sierpnia 2012 r. złożył do Sądu Apelacyjnego wniosek o wstrzymanie wykonalności wyroku Sądu Apelacyjnego w związku ze złożeniem skargi kasacyjnej do Sądu Najwyższego.

Postanowieniem z dnia 12 września 2012 r. Sąd Apelacyjny oddalił wniosek. Postanowienie wpłynęło do ZUS w dniu 18 września 2012 r.

Decyzją z dnia 19 października 2012 r. pozwany w wykonaniu prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego z dnia 6 lipca 2011 r. przyznał zmarłemu K. K. (1) zaliczkę na poczet przysługującej emerytury od 22 maja 2010 r., tj. od daty określonej wyrokiem. Decyzja została wydana na potrzeby ustalenia prawa do renty rodzinnej dla J. K..

Zaskarżoną decyzją z dnia 21 grudnia 2012 r. pozwany przyznał następcy prawnemu uprawnionego niezrealizowane świadczenie emerytalne w kwocie 31.677,42 zł brutto za okres od 22 maja 2010 r. do 31 października 2011 r.

Świadczenie zostało wypłacone w dniu 7 stycznia 2013 r.

Ubezpieczony składając w dniu 30 kwietnia 2010 r. wniosek o ustalenie prawa do emerytury w szczególnych warunkach załączył do niego zaświadczenie o wykonywaniu pracy w szczególnych warunkach z dnia 13 grudnia 1999 r. z którego wynika, że był zatrudniony jako członek załogi u armatora zagranicznego za pośrednictwem (...) Ltd od 13 stycznia do 7 września 1992 r. na stanowisku motorzysty i od 14 października do 27 grudnia 1994 r. na stanowisku trzeciego mechanika oraz zaświadczenie ZUS z dnia 7 września 2004 r. o podleganiu ubezpieczeniom społecznym w powyższych okresach zatrudnienia. Potwierdzenie opłacenia składek znalazło odzwierciedlenie również w legitymacji ubezpieczeniowej K. K. (1), w której pozwany sam wpisał podstawę wymiaru za 1992 rok. Okresy ubezpieczenia w 1994 r. potwierdziła (...) Spółka z o.o. w G.. Nadto Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w dniu 11 marca 2008 r. i w dniu 10 kwietnia 2008 r. poświadczył, że K. K. (1) podlegał ubezpieczeniom społecznym z tytułu pracy kontraktowej za granicą u armatorów zagranicznych w spornych okresach i opłacił należne składki.

Pozwany nie uznając pracy wykonywanej przez wnioskodawcę w spornych okresach argumentował, iż (...) Ltd nie odprowadzała składek na ubezpieczenie społeczne, zatem nie jest upoważniona do wystawiania zaświadczeń o wykonywaniu prac w szczególnych warunkach oraz że ubezpieczony odprowadzał składki z tytułu dobrowolnego ubezpieczenia społecznego, podczas gdy zgodnie z przepisami rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym

charakterze (Dz. U. z 1983r. nr 8, poz. 43 ze zm.) okres zatrudnienia uznaje się za pracę w szczególnych warunkach tylko pracownikom zatrudnionym na podstawie umowy o pracę.

Przedmiotem sporu było prawo J. K. do odsetek od wypłaconego przez pozwanego, w związku z wykonaniem prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego w Gdańsku z dnia 6 lipca 2011 r. niezrealizowanego świadczenia emerytalnego po zmarłym K. K. (1) za okres od 22 maja 2010 r. do 31 października 2011 r.

Sąd Okręgowy, powołując się na treść art. 85 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2013 r., poz.1442) oraz art. 118 ust. 1, 1a i 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2013 r., poz. 1440) stanął na stanowisku, że pozwany ponosi odpowiedzialność za nie ustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji w zakresie prawa K. K. (1) do emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach oraz w konsekwencji decyzji o przyznaniu J. K. niezrealizowanego świadczenia emerytalnego w związku ze śmiercią wyżej wymienionego, co oznacza, że organowi rentowemu można przypisać zawinienie w odmowie ustalenia prawa do świadczenia w rozumieniu art. 85 ust.1 ustawy systemowej.

Jednocześnie Sąd uznał, że wpływ postanowienia Sądu Apelacyjnego oddalającego wniosek pozwanego o wstrzymanie wykonalności prawomocnego wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 31 maja 2012 r., jak również wpływ wniosku ubezpieczonej o wypłatę niezrealizowanych świadczeń po osobie uprawnionej, nie były ostatnią okolicznością niezbędną do przyznania prawa do świadczenia.

Zdaniem Sądu, pozwany dokonał błędnej wykładni przepisów o pracy w warunkach szczególnych marynarzy zatrudnionych na statkach bander zagranicznych i w konsekwencji odmówił mocy dowodowej złożonym przez K. K. (1) dokumentom, w szczególności świadectwu wykonywania pracy w szczególnych warunkach oraz dokumentom potwierdzającym opłacenie składek i tym samym podleganie wnioskodawcy ubezpieczeniom społecznym w spornych okresach.

Sąd podkreślił, że pozwany mając do dyspozycji świadectwo pracy w szczególnych warunkach oraz potwierdzenia opłacenia składek na ubezpieczenia społeczne, bezpodstawnie, odmówił wnioskodawcy prawa do świadczenia, a małego tego naraził go na trwającą kilka miesięcy procedurę sądową. W ocenie Sądu, pozwany był w posiadaniu wszelkiej dokumentacji niezbędnej do wydania pozytywnej decyzji o przyznaniu emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach w momencie rozpatrywania wniosku ubezpieczonego. Jak wykazało postępowanie dowodowe w sprawie VIII U 230/11 i III AUa 1867/11, to pozwany błędnie zinterpretował stan faktyczny w sprawie, odmawiając wiary wspomnianym dokumentom, zgodnie z obowiązującymi przepisami. Tym samym wydanie decyzji było konsekwencją błędu, za który pozwany musi ponieść odpowiedzialność. Inaczej organ rentowy mógłby zupełnie bezpodstawnie odmawiać prawa do świadczeń wszystkim tym osobom, które spełniają warunki a następnie - po często kilkumiesięcznej procedurze odwoławczej - dokonywać ich wypłaty z dniem prawomocnego wyroku bez odsetek, gromadząc przez cały czas sporu środki finansowe należne ubezpieczonym.

Sąd zaznaczył, że celem postępowania toczącego się na skutek odwołania od decyzji organu rentowego jest zweryfikowanie ustaleń poczynionych przy jej wydaniu. W przedmiotowej sprawie Sąd wydał wyrok opierając się na dowodach, którymi dysponował organ rentowy. Zatem okoliczności konieczne do wydania decyzji nie zostały wyjaśnione dopiero w postępowaniu sądowym, albowiem istniały one już w czasie jej wydania, przy czym zostały nieprawidłowo ocenione przez organ rentowy.

W związku z powyższym Sąd uznał, że żadne z orzeczeń sądów powszechnych wydawane w sprawie o prawo do emerytury nie może być poczytywane, jako ostatnia okoliczność niezbędna do wydania decyzji w sprawie, od której może być liczony 30-dniowy termin do wydania decyzji.

Nie można również przyjąć argumentacji pozwanego, który podnosił w odwołaniu, że ostatnią okolicznością niezbędną do wydania decyzji w sprawie była data wpływu wniosku J. K. o wypłatę niezrealizowanych świadczeń, tj. 21 listopada 2012 r.

Sąd wskazał, iż J. K. wstąpiła do procesu toczącego się przed Sądem Apelacyjnym, jako następcą prawny – żona zmarłego K. K. (1) na mocy art. 136 ust. 1, 2 i 3 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS, zgłaszając swój udział w piśmie złożonym w dniu 2 grudnia 2011 r.

Zgodnie z art. 136. ust. 1, w razie śmierci osoby, która zgłosiła wniosek o świadczenie określone ustawą, świadczenie należne jej do dnia śmierci wypłaca się małżonkowi, dzieciom, z którymi prowadziła wspólne gospodarstwo domowe, a w razie ich braku - małżonkowi i dzieciom, z którymi osoba ta nie prowadziła wspólnego gospodarstwa domowego, a w razie ich braku - innym członkom rodziny uprawnionym do renty rodzinnej lub na których utrzymaniu pozostawała ta osoba. Osoby wymienione w ust. 1 mają prawo do udziału w dalszym prowadzeniu postępowania o świadczenia, nieukończonego wskutek śmierci osoby, która o te świadczenia wystąpiła (ust. 2). Roszczenia o wypłatę świadczeń, o których mowa w ust. 1, wygasają po upływie 12 miesięcy od dnia śmierci osoby, której świadczenia przysługiwały, chyba że przed upływem tego okresu zgłoszony zostanie wniosek o dalsze prowadzenie postępowania (ust.3).

A zatem do wypłaty świadczeń przewidzianych w powołanym przepisie konieczny jest wniosek o dalsze prowadzenie postępowania, który należy złożyć przed upływem 12 miesięcy od dnia śmierci osoby, która zgłosiła wniosek o świadczenie. W przepisie tym mowa jest o wniosku o kontynuowanie postępowania, a nie o wypłatę świadczenia niezrealizowanego.

W ocenie Sądu, J. K. w ustawowym terminie 12 miesięcy od dnia śmierci ubezpieczonego oświadczyła wolę dalszego prowadzenia postępowania sądowego wszczętego wskutek odwołania złożonego przez męża, wnosząc akces do toczącej się sprawy i tym samym wyraziła wolę uzyskania świadczenia niezrealizowanego.

Sąd Okręgowy wyrokiem z dnia 6 lipca 2011 r. przyznał K. K. (1) prawo do emerytury od 22 maja 2010 r. Świadczenie zostało wypłacone żonie zmarłego w dniu 7 stycznia 2013 r. A skoro tak, to uznać należało, że organ rentowy pozostaje w zwłoce z wypłatą świadczenia na rzecz osoby uprawnionej do całości świadczenia, tj. przysługującego za zamknięty okres od 22 maja 2010 r. do 2 października 2011 r. Przedmiotowe „świadczenie niezrealizowane” nie ma charakteru świadczenia okresowego, dlatego też Sąd przyznał wnioskodawczyni prawo do odsetek od dnia przyznania emerytury do dnia jej wypłaty.

Z tych względów, Sąd na mocy art.477¹⁴ § 2 k.p.c. orzekł, jak w punkcie 1 sentencji.

O kosztach zastępstwa procesowego Sąd orzekł w punkcie 2 wyroku, na podstawie art. 108 § 1 k.p.c., art. 98 § 1 i § 3 k.p.c. w zw. z art. 99 k.p.c., § 4 ust. 1, § 11 ust. 2 w zw. z § 2 ust. 1 i 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. Nr 2013, poz.490).

Apelację od wyroku wywiódł pozwany zaskarżając go w całości, zarzucając mu naruszenie art. 118 ust. 1 w zw. z art. 136 ustawy o emeryturach i rentach z FUS oraz art. 83 ust. 1 pkt 5 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych i wnosząc o jego zmianę poprzez oddalenie odwołania względnie uchylenie i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

Uzasadniając swoje stanowisko organ rentowy wskazał, iż w jego ocenie ostatnią okolicznością niezbędną do wydania decyzji przyznającej prawo do niezrealizowanego świadczenia po zmarłym był wniosek ubezpieczonej złożony do organu rentowego w dniu 21 listopada 2012 r. Pozwany zaznaczył, że poinformował ubezpieczoną pismem z dnia 23 listopada 2012 r., iż wydanie decyzji ulega przesunięciu w związku z koniecznością zapotrzebowania akt z Sądu Najwyższego z uwagi na złożoną przez pozwanego skargę kasacyjną. Akta rentowe wpłynęły do organu rentowego dnia 13 grudnia 2012 r. Pismem dnia 10 grudnia 2012 r. organ rentowy wyjaśnił, iż wobec przyznania decyzją z dnia 6 grudnia 2011 r. ubezpieczonej prawa do renty rodzinnej zrealizowane zostało przyznane zmarłemu prawo do emerytury, które ten nabył na mocy wyroku Sądu Okręgowego.

Zatem przyznanie prawa do niezrealizowanego świadczenia nastąpiło w ustawowym 30 dniowym terminie od wydania decyzji, która została wydana w dniu 21 grudnia 2012 r. Sąd pozwany nie pozostawał w zwłoce przyznając wnioskodawcy niezrealizowane świadczenie.

Dodatkowo pozwany, odnosząc się do początkowej daty przyznania świadczenia, zaznaczył, że nie może zgodzić się z ustaleniami Sądu, z których wynika, że już w tej dacie od której Sąd przyznał zmarłemu prawo pozwany pozostawał w zwłoce. Pozwany podkreślił, że z dokumentacji zgromadzonej w aktach rentowych wynika, iż wniosek o emeryturę złożony został dnia 30 kwietnia 2010 r. i organ rentowy miał 30 dni na jego rozpoznanie. W związku z tym nie można zgodzić się z tym, iż w dacie 22 maja 2010 r., pozwany pozostawał w zwłoce. Jednocześnie skarżący zaznaczył, iż w dniu 28 sierpnia 2012 r. wniósł skargę kasacyjną wraz z wnioskiem o wstrzymanie wykonalności wyroku. Postanowieniem z dnia 12 września 2012 r. Sąd Apelacyjny w Gdańsku oddalił wniosek o wstrzymanie wykonalności prawomocnego wyroku z dnia 31 maja 2012 r. (III AUa 1867/11). Postanowienie wpłynęło do organu rentowego 18 września 2012 r. Zatem - zdaniem organu rentowego - uznać należy, że wpływ postanowienia do organu rentowego stanowi ewentualnie ostatnią okoliczność niezbędną do wydania decyzji. Postanowienie to pozwany zrealizował dnia 19 października 2012 r.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja pozwanego zasługiwała na uwzględnienie w części skutkując zmianą zaskarżonego wyroku i przyznaniem wnioskodawcy prawa do odsetek ustawowych od poszczególnych rat świadczenia należnego K. K. (1) poczynając od 11 czerwca 2010 r. do 2 października 2011 r. i od wypłaconego J. K. świadczenia za okres od 7 grudnia 2011 r. do 7 stycznia 2013 r. oddalając odwołanie w pozostałej części.

Przedmiotem sporu w niniejszej sprawie pozostawało to, czy organowi rentowemu można przypisać odpowiedzialność za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji, a w konsekwencji, czy ubezpieczonej należą się odsetki od niezrealizowanego po zmarłym mężu świadczenia emerytalnego, za jaki okres i w jakiej wysokości.

We wskazanym powyżej zakresie Sąd Okręgowy przeprowadził stosowne postępowanie dowodowe, a w swych ustaleniach nie wykroczył poza ramy swobodnej oceny wiarygodności i mocy dowodów wynikające z przepisu art. 233 k.p.c. Nie popełnił też - co do zasady - uchybień

w zakresie ustalonych faktów, dlatego też Sąd odwoławczy oceniając, jako prawidłowe,

ustalenia faktyczne dokonane przez Sąd pierwszej instancji uznał je za własne, co oznacza, iż zbędnym jest ich szczegółowe powtarzanie w uzasadnieniu wyroku Sądu odwoławczego (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 listopada 1998 r., sygn.I PKN 339/98, OSNAPiUS z 1999 r., z. 24, poz. 776). Powyższe odnosi się również do trafnych rozważań prawnych Sądu I instancji odnoszących się do zastosowanych w sprawie przepisów art. 85 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz art. 118 ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Przystępując do analizy zasadności roszczenia wnioskodawcy w pierwszej kolejności wskazać należy, że w stosunkach opartych na prawie ubezpieczeń społecznych, prawo do odsetek z tytułu opóźnienia w ustalaniu świadczeń z ubezpieczenia emerytalno – rentowego wyraża art. 85 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2013 r., poz. 1442), który stanowi, iż jeżeli Zakład - w terminach przewidzianych w przepisach określających zasady przyznawania i wypłacania świadczeń pieniężnych z ubezpieczeń społecznych lub świadczeń zleconych do wypłaty na mocy odrębnych przepisów albo umów międzynarodowych - nie ustalił prawa do świadczenia lub nie wypłacił tego świadczenia, jest obowiązany do wypłaty odsetek od tego świadczenia w wysokości odsetek ustawowych określonych przepisami prawa cywilnego. Nie dotyczy to przypadku, gdy opóźnienie w przyznaniu lub wypłaceniu świadczenia jest następstwem okoliczności, za które Zakład nie ponosi odpowiedzialności. W orzecnictwie Sądu Najwyższego wyrażono pogląd, że zawarte w art. 85 ust. 1 ustawy określenie: "nie ustalił prawa do świadczenia" oznacza zarówno niewydanie w terminie decyzji przyznającej świadczenie, jak i wydanie decyzji odmawiającej przyznania świadczenia, mimo spełnienia warunków do jego uzyskania (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 marca 2001 r., II UKN 402/00, OSNAPiUS 2002 nr 20, poz. 501), a zatem w tym ostatnim wypadku chodzi o sytuacje, w których organ rentowy odmawiając przyznania świadczenia naruszył przepisy

prawa materialnego określające przesłanki nabycia prawa do świadczenia z ubezpieczenia społecznego, przy czym dla powstania obowiązku wypłaty odsetek konieczne jest stwierdzenie naruszenia prawa przez organ rentowy prawomocnym wyrokiem sądu zmieniającym decyzję organu rentowego i przyznającym prawo do tego świadczenia (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 października 2004 r., II UK 485/03, OSNP 2005/10/147).

Na podstawie delegacji zawartej w art. 85 ust. 2 zostało wydane rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 1 lutego 1999 r. w sprawie szczegółowych zasad wypłacania odsetek za opóźnienie w ustaleniu lub wypłacie świadczeń z ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 1999 r., Nr 12, poz. 104), które w § 2 ust. 1 stanowi, iż odsetki wypłaca się za okres od dnia następującego po upływie terminu na ustalenie prawa do świadczeń lub ich wypłaty, przewidzianego w przepisach określających zasady przyznawania i wypłacania świadczeń do dnia wypłaty świadczeń. Okres opóźnienia w ustaleniu prawa do świadczeń i ich wypłacie, dla których przepisy określające zasady ich przyznawania i wypłacania przewidują termin na wydanie decyzji, liczy się od dnia następującego po upływie terminu na wydanie decyzji (ust. 2). Okres opóźnienia w wypłacaniu świadczeń okresowych liczy się od dnia następującego po ustalonym terminie ich płatności (ust. 4).

Zgodnie z art. 118 ust. 1a ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2013 r., poz. 1440) zmienionym przez art. 1 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. (Dz. U. z 2009 r., Nr 42, poz. 338) w brzmieniu obowiązującym od 1 kwietnia 2009 r., w razie ustalenia prawa do świadczenia lub jego wysokości orzeczeniem organu odwoławczego za dzień wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji uważa się również dzień wpływu prawomocnego orzeczenia organu odwoławczego, jeżeli organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji. Termin wypłaty świadczenia, stosownie do treści art. 118 ust. 1 w zw. z ust. 4 ustawy o emeryturach i rentach z FUS został określony na 30 dni od wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji, ta zaś odpowiada dacie przedstawienia dowodów (art. 118 ust. 3).

W niniejszej sprawie, po pierwotnie odmownej decyzji organu rentowego, K. K. (1) przyznano prawo do emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach dopiero z wyniku postępowania przed Sądem, zakończonego wyrokiem Sądu Okręgowego w Gdańsku z dnia 6 lipca 2011 r. (sygn. akt VIII U 230/11), a następnie wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 31 maja 2012 r. oddalającym apelację pozwanego (III AUa 1867/11). W wyroku tym, wbrew nakazowi wynikającemu z art. 118 ust. 1a zd. 2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, nie stwierdzono, czy organ rentowy ponosi odpowiedzialność za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji. Niemniej jednak, jak wskazał Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 24 marca 2011 r. (I UZP 2/11 OSNP 2011/19-20/255, LEX nr 784338) brak orzeczenia organu odwoławczego o odpowiedzialności organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji, o którym mowa w art. 118 ust. 1a ustawy o emeryturach i rentach z FUS nie pozbawia ubezpieczonego prawa do odsetek za opóźnienie w wypłacie świadczenia. Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 21 kwietnia 2009 r. (I UK 345/08, OSNP 2010/23-24/293) zajmując stanowisko w przedmiocie odpowiedzialności organu rentowego i obowiązku zapłaty odsetek w wyniku zmiany jego decyzji w postępowaniu sądowym, wskazał iż organ rentowy nie ma obowiązku wypłaty odsetek od świadczenia rentowego przyznanego w terminie 30 dni od wpływu prawomocnego wyroku sądu zmieniającego uprzednią decyzję tego organu odmawiającą prawa do renty, jeżeli rozstrzygnięcie sprawy w postępowaniu odwoławczym uzasadnione było ustaleniami, które nie były i nie mogły być znane organowi rentowemu z uwagi na ograniczenia dowodowe obowiązujące w postępowaniu przed tym organem. W uzasadnieniu tego orzeczenia Sąd Najwyższy podkreślił jednocześnie, iż błędy organu rentowego podzielić można na błędy w wykładni lub niewłaściwym zastosowaniu prawa oraz błędy w ustaleniach faktycznych, będące skutkiem naruszenia przepisów proceduralnych.

Przenosząc powyższe rozważania na grunt analizowanej sprawy, wskazać należy, iż przy ustalaniu prawa do wcześniejszej emerytury Sąd Okręgowy przeprowadził postępowanie dowodowe, jednak jak słusznie zauważył Sąd I instancji, wywołane przez organ rentowy zakwestionowaniem przedłożonej przez K. K. (1) dokumentacji, w tym świadectwa pracy w szczególnych warunkach oraz wystawionego przez pozwanego zaświadczenia potwierdzającego fakt podlegania przez K. K. (1) obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym z tytułu pracy kontraktowej u armatorów. Z powyższego wynika więc, że pozwany - co prawidłowo podkreślił w uzasadnieniu rozstrzygnięcia Sąd Okręgowy - mając do dyspozycji świadectwo pracy w szczególnych warunkach oraz potwierdzenia opłacenia składek na

ubezpieczenia społeczne, bezpodstawnie, odmówił wnioskodawcy prawa do świadczenia, czym naraził go na trwającą blisko dwa lata procedurę sądową. Bezsprzecznie, pozwany był w posiadaniu wszelkiej dokumentacji niezbędnej do wydania pozytywnej decyzji o przyznaniu K. K. (1) prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach już w momencie rozpatrywania wniosku ubezpieczonego. Jeśli więc - jak wynika z zaprezentowanych rozważań - to pozwany błędnie zinterpretował stan faktyczny w sprawie, odmawiając wiary wskazanym dokumentom, to tym samym uznać należało, że wydanie przez niego w dniu 10 czerwca 2010 r. decyzji odmawiającej uwzględnienia roszczenia wnioskodawcy było działaniem zawinionym, za które aktualnie winien on ponieść odpowiedzialność.

Mając na uwadze art. 118 ust. 1a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS in fine w brzmieniu obowiązującym od dnia 1 kwietnia 2009 r., należy przyjąć, iż odsetki przewidziane w art. 85 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych od kwoty świadczenia przyznanego wyrokiem sądu w sytuacji, gdy organ rentowy odmówił jego przyznania, a sąd stwierdzi w wyroku odpowiedzialność organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji, należy naliczać od upływu terminu, w którym organ rentowy powinien był wydać prawidłową decyzję uwzględniającą wniosek (zob. także wyrok SN z dnia 14 września 2007 r., III UK 37/07, OSNPUSiSP 2008, nr 21-22, poz. 326). Z tych względów, Sąd Apelacyjny zasądził od pozwanego na rzecz wnioskodawczyni prawo do odsetek od poszczególnych rat świadczenia należnego K. K. (1) poczynszy od dnia następnego po dniu, w którym pozwany winien był wydać i wydał zaskarżoną decyzję, tj. od dnia 11 czerwca 2010 r. do dnia 2 października 2011 r., tj. do daty śmierci ubezpieczonego.

Jednocześnie, Sąd Apelacyjny podkreślił, iż zgodnie z treścią art. 136 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS w razie śmierci osoby, która zgłosiła wniosek o świadczenia określone ustawą, świadczenia należne jej do dnia śmierci wypłaca się małżonkowi, dzieciom, z którymi prowadziła wspólne gospodarstwo domowe, a w razie ich braku - małżonkowi i dzieciom, z którymi osoba ta nie prowadziła wspólnego gospodarstwa domowego, a w razie ich braku - innym członkom rodziny uprawnionym do renty rodzinnej lub na których utrzymaniu pozostawała ta osoba.

Osoby wymienione w ust. 1 mają prawo do udziału w dalszym prowadzeniu postępowania o świadczenia, nieukończonego wskutek śmierci osoby, która o te świadczenia wystąpiła (ust. 2). Roszczenia o wypłatę świadczeń, o których mowa w ust. 1, wygasają po upływie 12 miesięcy od dnia śmierci osoby, której świadczenia przysługiwały, chyba że przed upływem tego okresu zgłoszony zostanie wniosek o dalsze prowadzenie postępowania (ust. 3).

Niezbędnym warunkiem domagania się przez uprawnionych członków rodziny wypłaty świadczenia należnego po zmarłym uprawnionym do emerytury lub renty jest uprzednie zgłoszenie przez niego wniosku o świadczenie (zob. wyrok SN z 23 kwietnia 1997 r., II UKN 77/97, OSNAPiUS 1998/2/55). Przepis ten dotyczy zatem tych zmarłych emerytów i rencistów, którzy jeszcze nie pobierali świadczeń, lecz przed śmiercią wystąpili z wnioskiem o emeryturę lub rentę, w przeciwnym wypadku bowiem bezprzedmiotowy byłby zapis ust. 1 in fine o pozostawianiu uprawnionego na utrzymaniu członka rodziny, czy też regulacje zawarte w ust. 2 i 3, w których jest mowa o dalszym prowadzeniu postępowania nieukończonego wskutek śmierci zainteresowanego (zob. K. Antonów, M. Bartnicki, B. Suchacki, Ustawa o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Komentarz, ABC, 2009).

Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 10 kwietnia 2008 r., III UZ 16/07 (OSNP 2009/13-14/186), wskazał, że świadczenia wskazane w art. 136 ustawy o emeryturach i rentach z FUS przysługują uprawnionym osobom tylko na wniosek o dalsze prowadzenie postępowania (art. 136 ust. 3) złożony w terminie zawitym 12 miesięcy (zob. D. Ciszewska, Następstwo prawne w świetle ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, M.Prawn. 1/2007). Nie inaczej we wskazanym zakresie wypowiedział się Sąd Apelacyjny w Gdańsku w wyroku z dnia 20 lipca 2011 r. (III AUa 254/11, POSAG 2011/3/105-112), gdzie wskazał, iż niezbędnym warunkiem domagania się przez uprawnionych członków rodziny wypłaty świadczenia należnego po zmarłym uprawnionym do emerytury/renty (art. 136 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych) jest uprzednie zgłoszenie przez niego wniosku o świadczenie.

Przekładając zaprezentowane rozważania uznać – zdaniem instancji odwoławczej – należało, że odsetki od należnego wnioskodawczyni świadczenia po zmarłym mężu należą jej się dopiero od dnia 7 grudnia 2011 r., tj. od daty wpływu do organu rentowego wniosku o wypłatę niezrealizowanego świadczenia, aż do dnia 7 stycznia 2013 r., tj. do dnia podjęcia przez pozwanego jego wypłaty.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Apelacyjny uznając apelację pozwanego za zasadną w części na mocy art. 386 § 1 k.p.c. orzekł, jak w punkcie 1 sentencji, w pozostałym zakresie oddalając odwołanie ubezpieczonej.

W punkcie 2 Sąd Odwoławczy, podzielając ustalenia Sądu I instancji w zakresie uznania odpowiedzialności organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji, oddalił apelację pozwanego w pozostałej części – art. 385 k.p.c.